

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Fôia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumerățiune nouă

la

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână deschidem pe pătariul III. Iuliu August și Septembrie al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se pôte vedé în fruntea fôiei.

Prelângă „Telegraful Român” tot la 2 săptămâni se va da gratuit ca supliment „Fôia pedagogică”.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiunilor postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al poștei ultime, se fie scrise bine, ca să se pôtă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfârșit, să-și înnoescă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea fôiei.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

Congresul bisericeii sêrbesci.

Eri s'a deschis cu rară pompă congresul bisericeii suroré sêrbe, de care congres s'au legat mari speranțe.

Pomposul ceremonial al primirei comisariului regesc s'a publicat încă de Sâmbătă în diarele din capitală, și face impresiunea, ca și când din adins s'ar fi pus mare pond pe pompa externă, spre a acoperi abisul, care este între cercurile conducătoare sêrbesci și între guvern, care voescé să reguleze afacerile bisericeii sêrbesci în un mod, care acesteia nu-i convine.

Congresul acesta a fost așteptat cu dor din partea bisericeii surori, și după cum am đis, de el s'au legat mari speranțe.

Chemat era în locul prim acest congres să facă un statut al bisericeii sêrbe, care se-i garanteze deplina autonomie în cele bisericesci și o dezvoltare neșginită.

La început se credea, că biserica sêrbă va ajunge a-și vedea stipulate în un statut toate drepturile și garantate de către puterea statului, care și ea doria să vadă odată împăcate spiritele mult agitate în timpul mai nou, pentru unele ingerențe ale guvernului în afacerile pur interne ale bisericeii.

Ne este încă în vie memorie furtuna care a fost provocată în opinia publică a sêrbilor în general prin confiscarea dreptului electoral și denumirea patriarhului Angelici.

De atunci lucrurile s'au mai mulcomit, séu în limbajul de ađi vorbind: s'au mai îndulcit.

Guvernul și congresul a ajuns a se înțelege în o persoană neescepțională din nici o parte, și alegerea actualului patriarh Brancovici era considerată ca începutul unei ere noué.

Se credea deci, că după această alegere și după-ce și în șirul ierarhilor în timpul din urmă au intrat tot bărbați bineveduți și la guvern, în fine după-ce și în cele politice sêrbii s'au muiat și nu mai facéu nici în parlament opoziție guvernului, se credea că facearea statutului nu va întâmpina greutăți.

Mai mult, se vorbea, că comisiunea permanentă congresuală a lucrat un regulament acceptat și de către bisericeii și de către guvern, și că congresul de acum ar avé chemarea să ratifice acea lucrare, să o îmbrace în forme constitutionale, spre a puté fi sancționată de corónă.

Starea această idilică s'a schimbat însă în timpul din urmă, și organele de presă din capitala țerei noastre consideră congresul ca și disolvat din pricina abisului care s'a format între congres și între guvern.

Majoritatea congresului actual nu este pe placul guvernului, majoritatea de ađi a congresului nu va accepta ordinea lucrărilor, ordine accentuată chiar în rescriptul prealalt, cu care s'a făcut convocarea congresului. Conflictul acesta de natură formală atât se consideră de mare, încât din cauza lui nici nu va ajunge la desbateri meritice.

În ce consistă însă acest conflict acut.

În ordinea de ăi a guvernului la locul prim e pusă cestiunea statutului, care are să reguleze afacerile bisericesci.

Majoritatea congresului voiesce se alégă mai întâiu comisiunea permanentă congresuală, care se pare a fi un organ administrativ, deorece după organele de presă din capitala țerei în mâinile acestei comisiuni apasă întréga parte materială, averea bisericeii sêrbesci și prin ea dominarea asupra spiritelor în toate direcțiunile.

Așa ni-se prezintă lucrările acum la deschiderea congresului.

Că dezvoltarea lucrurilor s'a făcut în direcțiunea această, vina după organele opoziționale o pörtă guvernul, în special ministrul president Bánffy cu declarațiunea sa din primăvara acestui an.

La o interpelațiune ministrul president a dat răspunsul, că biserica sêrbescă n'are să spereze o autonomie, ca și cum are biserica greco-orientală română. O asemenea autonomie nu mai permite nici ideia de stat, nici interesele specifice ale statului unguresc.

Declarațiunea această a făcut mult sânge rău, și îngrijirea a crescut în măsură egală cu declarațiunile ministrului de cuprinsul, că decă congresul sêrbesc nu va ajunge la o înțelegere cu guvernul, atunci nu se va mai convoca alt congres, ci afacerile bisericeii le va regula guvernul pe altă cale.

Declarațiunile acestea cadréză de minune cu întréga politica guvernului Bánffy, cadréză cu tot trecutul plin de volnicii și de siluiri, cari au înălțat pe acest bărbat ađi providențial în anele politiceii unguresci.

Alegerile pentru congresul de acum s'au făcut sub impresiunea declarațiunilor ministrului president.

A fost lucru natural, ca alegătorii să privescă în oglinda, care o ținé în mână guvernul părintesc, a fost natural, ca se iasă victoriose elementele cele mai radicale, și faptice în congresul de ađi al sêrbilor conservatorii — ómenii aplecați a intra cu guvernul în pertractări — s'au redus abia la 4—5. Toți ceilalți sunt radicali, resoluți a-și apăra cu bărbăție interesele bisericeii. În fruntea acestor ra-

dicali stă însuși patriarhul, despre care în timpul din urmă cu predilecțiune se lăfiau vestile, că va dimisiona.

În loc de demisionare însă găsim acum faptul netăgăduit, că patriarhul s'a pus în fruntea majorității, care voescé să asigureze condițiunile de prosperare și de existență ale bisericeii, dară să le asigureze după cum pretinde spiritul bisericeii, spiritul națiunii sêrbesci.

Aprópe toate diarele din capitala țerei noastre s'au ocupat cu congresul sêrbesc, și unisono prevestesc disolvarea lui înainte de a fi intrat în desbateri meritice.

Noi nu voim să fim atât de pesimisti, și tare credem, că o ruptură radicală nici guvernul nici biserica sêrbescă nu o doresce. Înțelepciunea bărbatilor sêrbi totdeauna a eșit la ivélă de câte-ori a fost vorba de lucruri mari. Mai sunt ei și patrioți buni, și nu vor provoca conflicte tocmai acum, când din nenorocire în fruntea țerei e un guvern, care mai bine frânge totul dar de cedat nu cedéză.

Vom urmări dezvoltarea lucrurilor și ne vom bucura, când vom puté raporta bune despre sorțea acestui congres bisericesc.

Principalele neconvalescent. A. S. R.

Ferdinand a fost transportat la Sinaia. Surile cari sosesc relative la starea principelui sunt dintre cele mai îmbucurătoare. Augustul bolnav a fost instalat în Castelul Foișor și manifestă o vie satisfacție că a fost transportat la Sinaia. Se speră că schimbarea aerului va grăbi întrămarea definitivă a principelui. Ajute D-șeu.

MIJLÓCE.

(*) *Nouă viață, nouă direcție*, — étă devisa scrisă pe stindardul ce trebuie să-l arborăm în fruntea unei mișcări confesionale a noastre, necesare scopurilor noastre de consolidare.

După ce am arătat, că virusul ce trebuie inoculat corpului nostru confesional, este egoismul bine înțeles, după ce am accentuat în termeni generali necesitatea regenerării noastre confesionale, — trebuie să ne dăm sêma despre mijlócele cari condiționează această regenerare, despre felul cum are să se manifeste iubirea față de bisericeii.

Mijlócele regenerării...

Da, asta este partea reală ce voim a o atinge. Prea ne-am deprins a nu mai vorbi și a nu ne mai gândi de mijlóce când tractăm despre interesele bisericeii. Prea aveam pôte averșiune față de mijlócele altor bisericeii, de cari aceste se folosiau cu și fără vizir pentru ajungerea scopurilor egoiste. Însă de acest fel de idealism trebuie să ne desbrăcăm acum pentru totdeauna. Am progresat cu timpul și progresând, exigențele bisericeii au devenit mai mari și mai multe. Între împregiurările, de cari avem parte, trebuie să vorbim și de mijlóce și în prima linie încă de mijlócele materiale.

Între aceste mijlóce și bisericeii este acelaș raport ca între spirit și corp. Ele condiționează funcționarea bisericeii, precum și ródele spiritului ómenesc dela funcționarea corpului atárnă. Ele for-

méză basa solidă a bisericeii și fără ele biserica este un palat în aer atárnător.

Biserica viețuesce în stat. Pe alocurea statul dă bisericeii nutremânt material, drept o urmare a legăturii firesci dintre ambele instituțiuni. La noi însă nu există această harmonică legătură. Faptul se esplică, și se esplică spre mulțămirea noastră, dacă ne dăm sêma, că pricina este: caracterul național neprihănit al bisericeii noastre ortodoxe.

Deci, lipsită fiind astfel biserica de acele mijlóce de viețuire, cari fi compet din partea statului, lipsită fiind de un puternic și legitim suc, — trebuie să ne întórcem la noi însine, la propriile noastre brațe și puteri.

Biserica ne susține ca creștini ortodoci și ca români, este deci sânta noastră datorință, ca și noi să o susținem.

Cu cât ne vom iubi biserica noastră mai tare, cu cât mai însuflețiți vom fi de idealurile ce le profeséză, cu atât mai clar ne vom da sêma de datorință această a noastră.

Jitnițele statului ne sunt închise, deși contribuim și noi în măsuri mari la acele, — trebuie deci ca și pe sêma bisericeii să formăm tot noi astfel de jitnițe, din cari biserica și cei din

E vorba de sidoxie, de această colectă, ce o va orânduî cât mai curând forul superior bisericesc, pentru scopurile bine cunoscute de credincioșii bisericeii noastre.

Acum se va dovedi cum bate pulsul fiilor de iubire față de mame lor. *Acum se va vedé, cum s'au înțeleș preoții misiunea lor.* Acum se va da privilegiul ca conștiința confesională să se manifeste pe totă linia.

Se cer mijlóce de subsistență, se caută isvor de viétă nouă și neatárnătoare.

Pătrunde-va óre această cerere la inimile tuturor credincioșilor noștri, înțelege-vor ei rostul acestui glas?

Nu voim să fim optimiști, ci din potrivă privim cu îngrijorare la cele ce vor urma. Atât este de greu dór, ca dintr'odată se sguduî pe cei letargici. Atât e de greu de a porni un curent în mod repentin, ori cât ar fi de puternic motorul. Și aci n'avem de lucru cu rele de eri séu alaltăeri, ci cu rele încuibate de secolu, cu rugină grósă, dezvoltată sub aripile ocrotitoare ale indiferentismului.

Avem multe pilde cari dovedesc că de câte-ori se făcea apel la ajutorul credincioșilor, acestia și-au trimis cu drag obolul pentru scopul destinat. Avem însă alte pilde, cari ne arată că chiar preoții și învățătorii, conducătorii imediați ai credincioșilor, au tăgăduit ori-ce bunăvoință și obediență, când obolul li se cerea în chiar interesul lor. E penibilă această constatare, însă trebuie să o facem acum, pentru ca cei atinși să-și tragă consecuențele; această cu atât mai mult, că în sarcina lor cade, de a lămuri pe credincioși asupra importanței mijlócelor materiale pentru bisericeii.

Dela destoinicia preoților, dela fe-liul cum vor cei ei lega de inima turmei ideia îmbunătățirii materiale a bisericeii din puteri proprii, atárnă realizarea

planurilor, ce diriguitorii bisericei noastre le vor comunica la timpul sen.

Poporul nostru își iubesc biserica în mod fanatic. Avem dór deci de exemple, că credincioși de ai noștri și-au uitat limba, constrânși de forța împrejurărilor, — însă nu și-au lăsat credința lor strămoșească, biserica ortodoxă.

Poporul nostru este supus și jertfelnic. Deși sêrac și în multe părți chiar istovit, deși vexat cu fel și fel de contribuții pentru fondurile maștere ale statului, — totuși el dă pentru binele seu sufletesce chiar și când nu i-se cere.

E mică jertfa ce i-se cere acum, dar mare și sublim scopul pentru care o dă.

Și dacă va înțelege poporul că aceste mijloce au de scop regenerarea vieții noastre confesionale, cu drag va aduce jertfa posibilă.

Preoții se-și facă numai datorința.

Sultanul și Maiestatea Sa monarhul nostru. Chestiunea păcii între Turci și Greci se apropie tot mai mult de soluția definitivă. Eță nește dovești sigure. Sultanul s'a adresat în zilele aceste Maiestății Sale Francisc Iosif, făcând apel la sentimentele sale de bună vecinătate, în afacerea rectificării graniței din Tesalia. Maiestatea Sa a dat Sultanului următorul explicit răspuns:

„Amiciția sinceră și înalță ce am pentru Maiestatea Văstră, ȳice Imperatul, și pe care o invocă cu drept cuvânt în împrejurările de față, îmi impune datoria de a o sfătui în propriul său interes și în acela al imperiului seu, o încheiere repede a păcii cu Grecia; pe baza condițiunilor formulate de ambasadori la Constantinopole.

Linia propusă de comisiunea atașatilor militari răspunde principiului rectificării strategice adoptată în prima linie de Maiestatsa Văstră și constituie cu celelalte condițiuni de pace, maximul concesiunilor recunoscute ca echitabile, de concertul puterilor mari, cari tare și unit în hotărârile sale ține mai nainte de toate să crește o stare de lucruri oferind Europei garanții solide de pace și de linisce.

Rog deci pe Maiestatea Văstră să ia sfaturile mele în considerațiune sêriôsă, și profit de această ocazie pentru ai reînoui expresiunea sentimentelor mele de înalță stimă și mare amiciția.

„Viața noastră publică“.

Acesta este titlul unui articolas din „Egyetértés“ de Sâmbătă, pe care îl reproducem întocmai, lăsând cetitorilor a-și chibzui părerea asupra-i.

Êtă-l:

Se pare, că a scăzut terenul sub picioarele agitatorilor valachi. Au tot ce le trebuie pentru agitație, numai popor nu au, care se-î asculte. Sunt nevoiți să recurgă la sgomote teatrale, după-ce poporul nu numai că nu

face sgomot, dar nici chiar se murmure nu voesc.

Stimații domni agitatori umplu lumea cu scirea ȳinerii de conferențe, și se constată, că n'au ȳinut nici o conferență. Asta înseamnă bancrotul agitației. Agitatorul numai atunci pôte se fie ôre-care putere, când are popor la spate.

Agitatorii valachi însă dela 48 încôce nici când n'au fost spriginiți de popor. De aceea eu nici nu i-am luat în serios. Când la aparință aveau lângă sine și tumultul, spre pildă cu privilegiul procesului memorandumului la Cluș, și atunci sâtenii au fost aduși cu diurne. Êr agitația cu diurne nu va cucerii lumea. Acum, când ajutôrele din România au scăzut, diurnul a rêmăs, și nici o adunare populară de dai dômne nu sunt în stare se ȳină.

*

E obiceiul a zugrăvi pe poporul român de sêlbatic, brutal. Eu din experiență îndelungată îl cunosc ca cel mai blăjin popor din lume. Blând, îndelung răbdător, înzestrat cu un bun naturel. Dragoste întrupată față de ai sêi. Adesea ȳi se dă prilejul se-î vești cum și în decursul muncii se îmbrățișează și se gugulesc, din când în când se opresc, și încep cu povestile lor șagălnice. În cârcimă abia se întemplă, ca cineva se comande beutură, fără de a îmbia pe toți cei din jur de sine. Dêcă vr'unuia i strică beutură, plini de dragoste l'încungiură ceilalți și l'îngrijesc. Totdêuna l' tractează cu amabilitate, până când nu l' pot ademeni se l' ducă acasă se dômă. Bătăi rar se întemplă între ei. Peste tot nu sunt arțăgoși.

Cine a călătorit mult în ȳinuturi locuite de valachi, a putut se-î bată la ochi, că lângă fântâni, isvôre sunt aședate linguri adânc scobite, la locuri umbrôse, ca călătorul se-î pôtă stêmpăra setea. Nu pôte fi rêu poporul, care în așa chip se îngrijesc și de călătorii.

*

Sub rêscolă din secolul trecut a lui Horia și Cloșca, precum și în 1848, valachii au sêvêșit crușimi îngrozitôre. Cunosce faptele aceste. Am vêdut la Roșia minele, în cari înădușeau cu fum pe unguri. De multe ori am trecut pe la Prisaca, unde o simplă cruce aciculi vapsită în roșu, vestesce locul de odihnă a o sută și cincișeci de unguri măcelăriți. (Numai doi băieți miutei au lăsat în viață, unul e fostul ministru de comerț Lukács Béla.) Am fost la Brad, și am cercetat locul, unde pe malul Crișului au fost ucii cei șeptespreșeci membri ai familiei Brădy Sciuc, ce crușimi au sêvêșit la Aiud. Sunt lucruri înfiorătôre acelea. Și totuși trebuie se afirm, că valahul e unul dintre cele mai blânde popôre.

Din ceea-ce pe timpul unei rêscole seu revoluții sêvêșesce un popor, nu e permis se facem deducții privitor la caracterul lui. În vremuri de acestea ales după o robie îndelungată și grea, nu omul, ci animalul lucră. Faptele fiorôse sêvêșite în casuri de aceste, documentează, până unde pôte se decada omul, dar nu sunt probele crușimei deosebitelor rasse, pentru-că în împrejurări

de aceste tôte sunt la fel. Din măcelurile sângerôse ale lui Dózsa György nu e ertat se deducem, că poporul unguresce de rënd ar fi mai crunt, decât alte popôre. De asemenea nu-i permis a acuză nobilimea maghiară de sete de sânge, pentru-că a pus pe Dózsa pe tron ferbinte. Irlandezii, când din timp în timp se resculau contra Angliei, tocmăi așa crușimi sêvêșeau, ca și valachii. Englezii cu nimic n'au fost mai blândi, când au putut subjugă pe Irlandezi. Nici faptele cele mai monstruôse ale valachilor nu sunt mai barbare decât acelea, pe cari le-a sêvêșit poporul francez în zilele regimului de terorism. Și cu tôte acestea cine ar cuteza se afirma, că francezul are natura barbară și sângerôsă.

Departate de mine intenția de a voi se scuz faptele din 1848 ale valachilor. Dar din zilele ferbintelor și ale paroxismului se nu deducem la situația normală. Și pe lângă acesta se ne aducem aminte și de salciile acelea dintre Brad și Baia de Criș, a căror ramuri erau înzestrate cu mulțime de valachi spênzurați de Hatvani.

*

Chestia naționalistă a pierdut fôrte mult din putere în întreaga Europă. Popôrele încep se vadă, că nu singur în acesta zace fericirea. Italia a devenit unitară, și poporul ei e atât de sêrac, cum nici când înainte n'a fost. Are Italia destule ȳinuturi, unde poporul doresce ȳinpurile vechi. În Germania încă s'au desamăgit mulți.

Ar fi numai natural, ca și între valachii noștri se fi pierdut din putere mișcarea naționalistă.

Simțemântul poporului nici aci nu e rêu încă, deși fără îndoială s'a stricat mult în cei șeci ani din urmă. Școlă de stat, administrație publică bună, și câteva milioane de florini, pentru contrabalansarea institutelor de bani ale naționalităților, în câțiva ani ar da altă direcție cauzei.

Ar merita chestia, ca bărbății noștri de stat se se ocupe mai temeinic de ea.

Programe școlare.

II.

În anul trecut al toii noastre am început publicarea dărilor de sêmă asupra programelor școlare din anul acesta. Continuăm de astădată cu

Programa (IX) școlii civile de fete, cu internat și drept de publicitate, a „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, publicată de directorul Dr. Vasile Bologa.

Programa începe cu tractatul: „Educațiunea ȳicelor române“, de directôra școlii, d-șora Elena Petrașcu.

Urměză scirile școlare.

Personalul didactic îl formeză: directorul Dr. V. Bologa, directôra Elena Petrașcu, apoi învêțătorii: Eugenia Moga n. Trif, Ioan Popovici, Eugenia Iovescu, Maria Cioban, cateheții: asesorul Zacharia Boiu, pentru elevele gr. or., și preotul Nicolau Togan, pentru elevele gr.-cath., in-

structorii: George Dima (musica vocală), Iulius Schaeffer (m. instrumentală), Sabina Brote (m. instrumentală).

Cele dêu mai principale studii: religia și limba română, în cele 4 clase s'au predat în chipul următor:

Religiunea și morală în tôte clasele s'a propus — „conform dispozițiunilor făcute de autoritățile confesionale“.

Din *Limba română* în clasa I. (4 ôre pe săptămână) s'au făcut exerciții de cetire logică și estetică: Reproducerea materialului cu graiul și în scris apoi contragerea lui. Memorisarea de fabule și legende. Din etimologie cuvintele variabile cu deosebită privire la ortografie; din sintaxă părțile principale și secundare ale propoziției. Pe lună 2 teme în clasă.

În clasa II. (3 ôre pe sêpt.): Pe basa lecturii din etimologie cuvintele neflexibile și din sintaxă propoziția simplă pură și augmentată, propoziția compusă, contrasă, eliptică și periodul. Formarea cuvintelor, ortografia. Cetire logică și estetică, exerciții de stil, recitări de poezii. La lună 2 teme în clasă.

În clasa III. (3 ôre pe sêpt.): Analisări sintactice. Noțiuni despre stil. Proza și poezia. Descrierea și narațiunea cu felurile lor. Actele oficiale mai obicinuite în viața practică. Recitări din materialul tractat. Câte 2 teme în clasă, la lună.

În clasa IV. (3 ôre pe sêpt.): Genurile poetice pe basa pieselor alese din autori români. Date despre viața și activitatea scriitorilor mai însemnați din literatura română, cu deosebită atențiune la literatura populară, 2 teme la lună, una în clasă, alta acasă.

În cursul complementar, din limba și literatura română s'au propus: Drama română, ființa, originea, rudeniile și istoria limbii române.

S'au mai propus în cursul complementar următôrele obiecte de învêțământ: Limba și literatura franceză și germană; Istoria universală; Pedagogia de casă; Economia de casă cu bucătăria practică și Lucrul de mână femeesc.

În anul școl. present au fost înmatriculate în clasa I. 17 eleve (2 din România); în cl. II. 19 (1 din România); în cl. III. 21 (2 din România, 1 din Bucovina); în cl. IV. 10 (1 din România), — total 67 (între cari 6 din România, 1 din Bucovina); în cursul complementar 10, între cari 4 din România.

În internat au fost adăpostite cu totul 51 de eleve, dintre cari 4 au cercetat școlă elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“.

Observăm, că n'ar fi de puțin interes se se scie mai în detaiu, că în diferitele clase ce s'a propus din studiul religiunei, ca cel mai principal și mai de importanță obiect de învêțământ.

Nu e înseamnă în conspectul elevelor confesiunea acelor, ceea-ce de asemenea credem, că e de interes pentru public.

Credem, că n'ar fi de prisos se se facă amintire în programă și despre rezultatul general obținut din studiile speciale, seu cel puțin din cele mai principale.

FOIȚA.

ȳiarul unui copil drăcos.

Tradusă de Giulio.
(Urmare).

Îmi făc fôrte rêu, că se spârsese sticla, căci avea un preț de 3 dolari și băiatul era aprôpe se-și dea pielea popii — dar sper, că nu mai are durere de mâsele.

De unde m'am putut eu gândi, că Amelina se va speria de un așa flêc, pe care eu și așa îl pusesem numai pe sêma bandișilor.

Doctorul ȳice, că cu tôte astea, trebuie se fi umblat vr'un hoț p'acolo, fiindcă i lipsesce cutia cu zaharicalele gumôse.

Dar Hanz și eu bine știu unde sunt, în dosul șurii.

Mâne este banchet. Dar eu nu capătăi tôtă ȳina nici o bucățică de paștetă, fiindcă tabacul de nas al bunicei lui Hanz, strică tôtă paștetă, așa că a trebuit s'o aruncăm. Mai sunt însă o mulțime de plăcinte cu mere și alte aluaturi, dar s'a hotărât ca mie se nu mi se dea nici din acelea. Și eu cred, că

asta-i cea mai ordinară batjocură. Tôrta-mi place grozav de tare.

Sora mea Elsbett este de tot mândră, fiindcă-l corfase pe domnul Ulrikus, care nici nu s'a mai arătat pe la noi de când o luase calul la fugă, — și în locul lui căpătă pe domnul Jenuer. Acum nici vorbă se mă mai pot înțelege cu ea.

Scunpa noastră Lili a sosit eri, pentru ca mâne se fie la noi. Ea întrebă dacă-i tot așa de drăcos, ca mai înainte vremea, pentru că ar voi bucuros se mă ia cu ea pe vre-o săptămână.

Eu m'as duce fôrte, fôrte bucuros. De ce asumuț pe toți se ȳică căs un băiat netrebnic? Dôr cu toții ne avem scăderile noastre. Am și eu o păreche, tocmăi ca și ceilalți muritori. Sunt eu fără de D-ȳeu, dacă n'am știut, că tabacul de nas ruinează paștetă, seu că domnișôra cea bătrână Basiter va sforăi ca rôta rachetei din 1. Iulie, dacă nu și mesteca treburile ei, înainte de a le înghiți?

Fie-care om trebuie se învețe mai în tâu a cunoște o mulțime de lucruri din propria și amara experiență.

Lili ȳice, că se merg cu ea, chiar și dacă aș sparge tôte șecăturile aduse cu ea;

ea tot deauna a fost băiat drăguț; ea scie, că băieții mici încă își au momentele lor, sbuciumate, ca și ômenii mari.

Iubite ȳiar, pe filele tale mă declar sêrbătôresce, că mâne îmi voi da tôtă silința — posibilă — de a fi un băiat cum se cade, pentru ca se mă pot duce cu Lili la ea acasă. Las se apună o ȳi peste capul meu în liniște și pace; înainte de prânț vrêu se mă duc la biserică, ȳi după amêzi se metesc în biblioteca de Eminenă. Nu-mi voi mureșări vestmintele, și voi fi așa de cuviincios, cum numai pôte fi cineva.

Mătușă Betrey încă-i aici. Papa îi scrie o epistolă și o rugă, se se împace ȳră, și se mănec eu noi la banchetul nostru cocoș de munte — și așa veni.

Ea îmi dădu o piesă de aur, îndată ce sosi; domnul Jeuner încă vine din oraș se mănec — el este acuma un mădular de ai familiei noastre.

Elsbett ȳice, că ea doresce se-l vadă și mătușă — ea de sigur se cugetă la servițul de argint. Lili mi a adus o jucărie hâzlie, este chinezescă — e ascunsă într'o bucată mică de postav și dacă-i tragi iute acul, sare un ce negru prin jumătate odaia, aprôpe ca un șerpe. Am spăriat deja pe

bucătăreșă și pe toți ceilalți, îi face se strige, fiindcă sare așa fără de veste. Montagu îmi aduse o sumedenie de zaharicale, așa că mâne nu mai pot mânca la masă. Dar eu îl și am drag — el vrea se mă duc cu ei.

Banchetul a sosit și ȳră a trecut. Eu nu voi călători cu sora mea cea măritată. Trebuie se-mi ierți iubitele ȳiar, — lacrimile ce-mi inundăză ochii, mă fac se scriu atât de strâmb. Eu mă sculai tare de vreme și mi-am pus tôte silințele de a fi așa de exemplar băiat, cum îi scris în carte.

După dejun mă dusei dincolo la Hanz cu câteva bombône. Mamăsa are un babi, care a venit cam de vre-o 2 săptămâni; eu îi infundai o bombônă în gură, pe când nu băgase de sêmă doica, pentru că îmi făcea așa haz când mânca, de trebuia se ne umfle risul, dar prostul de el voia s'o înghiță înainte de a o sdrobi în gură și se înecă așa de tare, că doica de spaimă îl aședă cu capul în jos, ȳră mamăsa mă trimise direct acasă.

Eu mă dusei în jos, în oraș, ca se-mi cumpêr ceva cu banul meu, dar prăvăliile erau tôte încuiate și așa cumpêrai eu doi dolari buldoel lui Pat Finegan, dar cu un dolar îi rêmasei dator.

În genere ar fi de dorit, ca toate programele școlare să primescă în viitor o ajustare mai modică, ținând din cadrele de șablon de până acum, cum spre pildă o observăm această schimbare în cei din urmă câțiva ani la programele gimnasiului nostru din Brașov.

Noutăți.

Scolastic. Duminecă, în 29 Iunie a. c. la orele 11 și-a făcut în seminarul nostru archidiececan pedagogico-teologic încheierea festivă a anului școlar.

La festivitatea aceasta au fost prezenți comisarii consistoriali, care au condus examenele anuale: protopresbiterii Zacharia Boiu și Ioan Papiu, întreg corpul profesoral, apoi asesorii consistoriali: Nicolau Cristea, Mateiu Voileanu, Nicolau Ivan, Dr. Nicolau Vecerdea și Dr. Elie Cristea.

Directorul seminarial Dr. Remus Roșca accentuând în cuvinte alese importanța seminarului, ca institut special pentru creșterea teologilor și a pedagogilor în direcțiune bisericească națională, da povește bune elevilor, cari intră în viața practică.

Pe urmă mulțimesc comisariilor consistoriali pentru osteneala și bunăvoința la conducerea examenelor, și cetesce clasificățiunile elevilor, dându-le îndrumări celor cu calculi neîndestulitori cum au se urmeze la începutul anului pentru emendarea calculilor.

Comisariul consistorial Zacharie Boiu, mulțimesc profesorilor în cuvinte călduroase pentru ostenelele unui an întreg și mănios, declarându-se satisfăcut în răspunsurile elevilor.

Încheierea anului școlar în mod atât de festiv cu un asemenea interes din partea consistoriului, a făcut adâncă impresiune pretutindena.

Fiiților preoți și învățători din inimă le dorim depline puteri sufletești și trupesci în împlinirea apostoliei la care se supun în sinul poporului nostru.

Archiducele Iosif în 7 și 8 a lunii curente a fost oșpele Brașovului, cu diploma de doctor în buzunar. În ziua primă archiducele a vizitat toate instituțiile mai însemnate ale orașului. A doua zi a făcut vizită asupra trupelor de honvezi de acolo. Săra a plecat.

Principele bulgar în Italia. Principele Bulgariei petrece în Roma ca oșpe al regelui Umberto. Sâmbătă principele a primit dela regele Italiei cordonul ordinului Anunziata. În aceeași zi principele a primit în audiență pe prim-ministrul și ministrul de externe al Italiei. Săra s'a dat un prânz de gală în cinstea principelui, la Quirinal.

Archiducesa Stefania, Joi a călătorit din Stockholm în Rusia, să cerceteze părechea imperială din Petersburg. Archiducesa a petrecut două săptămâni în Stockholm unde a fost obiect de ovațiuni.

Când sosii acasă era timpul de a merge la biserică. Îmi ascunsei cănele în grajd, și mersei alături cu Lil, care era atât de frumoasă și avea o haină așa de elegantă, încât eram mândru de ea.

Domnul Slokum rosti o rugăciune grozav de lungă, așa că mă apucase somnul și fâșna. Mi-ar fi plăcut se nu fi luat jucăria chinezăscă cu mine, fiindcă îmi era așa de urât, în cât pe nesciute o scoasei pe pult, pentru ca se mă conving, de nu cumva s'a spart, dar acul sări ca din întâmplare afară și înainte de ce aș fi putut observa, sbură secătura cea neagră și lungă prin biserică și îl plăsni pe domnul Slokum peste nas, pentru că în decursul rugăciunii își închisese ochii. După aceea se rostogoli jos în cor, bătându-se ca și cum ar fi fost viu.

Tinerile dame, cari cântă în cor, creșteră că-i un șerpe și toate săriră pe scaunele lor — așa ceva, și chiar în biserică, era în adevăr necuviincios! Cât ce observară, că ce-i, se sculă unul cu un aer sârbătoresc, își curățî ochelarii și dîse: „Această persoană păgână și nerușinată, care a eutezat se comită o așa faptă în prea sfîntul lăcaș, este atât de depravată, că nici nu este în stare să-și dea seama, cât de strică și prăpădită este.

Botezul celei mai mici principese. Fetita născută a archiducelui Iosif August și a archiducesei Augusta a fost botezată în castelul dela Kis-Tapolesany, Sâmbătă. Actul botezului la săvârșit primatela Vaszary. Mica principesa a primit în botez numele Gizela, Augusta, Anna Maria.

Logodnă. Dl Ioan Moța, cleric absolut, redactor la „Revista Orăștiei“ și deputat sinodal s'a fidațat de fiitoare soție pe amabila d-șora Miți Damian, fiica preotului gr.-or. din Balșa. Felicitările noastre!

Donațiuni. Veduva Sofia lui Ioan Hălălai născută Baldea din Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, a lăsat la mărtea ei, în favorul bisericii noastre din Cetea nisea realități, cari prin decisiul tribunalului din 1 Martiu 1897 Nr. 1905 s'au și transcris pe numele bisericii noastre. Fapta vorbește de sine și dorim ca în frumoasa noastră comună Cetea să aibă reposata mai mulți următori demni.

— Credincioșii nostri din Intorsătura-Buzău (tractul Treiscaunelor) Nicodin Popica și soția sa Dumitra născ. Dogariu, au făcut pentru biserica ortodoxă română din Vama-Buzăului următoarele donațiuni:

a) Suma de 100 fl., ca din o parte a intereselor să se solvăsă competența preoților, ce vor funcționa la serviciul „Sântului Maslu“ din Paresimi, 1/6 parte să se capitalizeze;

b) Suma de 200 fl., ca din interesele ei 1/6 parte să se capitalizeze 1/6 restul pentru îmbunătățirea dotațiunii parohului.

— Atanasii Inache și soția lui Ecaterina născută Radu Răducanu din Rotbav, au donat totă averea lor, constând din o casă curte cu supraedificatele ei și 230 parcele de pământ arături și fână, pentru a se îmbunătăți din venitele lor dotațiunea parohului, cantorului și a se înmulți venitele bisericii din Rotbav.

Aceste fapte ale vrednicilor creștini laudă de sine pe vrednicii donatori și zelul parohului local David Coman, la a cărui stăruință s'a făcut donațiunea.

Câte ocazii nu se ofer parochiilor noastre se întrevină la poporenii lor, mai ales față copii, a întări prin donațiuni și fundațiuni temelii celei mai scumpe instituțiuni naționale, a bisericii? Averea poporenilor fără copii devine adese-ori obiect de certă între ereții mai îndepărtate și ajunge o mare parte, dacă nu întrăgă în punga advocaților străini, cari le poartă procesul; pe când la cas de donare, le rămâne numele pomnit și laudat din neam în neam.

Cu durere trebuie să accentuăm cu acest privilegiu un regretabil fapt, care ne-a venit la cunoștință. Unii parochi, adevărat abuzând de nepriceperea donatorilor întăbulză pe numele lor, ca persoane particulare, locurile și realitățile donate bisericii, ca instituțiune.

Atragem atențiunea organelor competente asupra acestui lucru, spre a exercita controla necesară.

Așa o purtare nerușinată, este prea dejositoare pentru noi, ca să mai ținem cont de ea — Hai se cântăm!

Eu credem că trebuie să se scufunde podina cu mine, fiindcă toți se uitau la mine, ca și cum ar fi știut cine a făcut. Fiindcă mă grăbiam tare se aflu cântarea, îmi pică cartea de rugăciuni din mână și când mă plecai s'o ridic, îmi pică din buzunar pistolul, pe care mi l împrumutase Pat Finegeanu de probă, dacă cumva aș avea voie să-l cumpăr, și esplode.

Așa o detunătură! Papa mă apucă de umeri și mă conduse în jos prin coridor în cimitir, se aședă țepăn pe un mormânt, și dîse:

„Jorji tu ești o cruce grea. Tu ești un scandal pentru întreaga familie. Nu mai știu ce se mai încep cu tine, căci îmi stă mintea în loc!“ și mergea în sus și în jos și gemea, ca și cum l'ar fi strîns păpușii. Eu încă nu sciam, că ce se începă cu mine — eram desperat. Pe urmă dîsei:

„Ar fi fost bine, de fugem cu circul, ce fusese aici, acum însă, în anul acesta, e prea târziu, Papa — poți c'ar fi mai bine se fi devenit un misionar ca domnul Slokum. Și atunci de mă vor mânca Canibalii, nu

Grația țarului. Se telegrafază din Odessa, — că stegarul Wolkov, din regimentul de dragoni Woscensky, pe care, pentru uciderea locotenentului M. Michaelov, tribunalul militar îl osândise la pierdere tuturor drepturilor și la exilare în Siberia, a primit grație dela țarul. Pedepsa i-a fost redusă din grația țarului la 8 luni închisore de forțare și la pierdere dreptului de avansare pe cinci ani. Grația extraordinară a tăcut surprindere mare în cercurile militare

Un canonic osîndit. Cetim în „Süd-Ungarn“: O pertractare sensațională a avut loc înaintea tribunalului din Lugoj. Canonicele gr.-cat. Ioan Madincea a fost acuzat pentru calumnie și a fost declarat de vinovat. Canonicele Ioan Madincea a făcut arătare la tribunalul din Lugoj: 1. contra căpitanului de jandarmerie Csersky pentru părtinirea hoților. 2. contra subjudelui Bălaci pentru că într'un rënd ar fi adus o sentință nefavorabilă pentru el ca acuzatoriu. 3. contra avocatului Dr. Livius Marcu pentru neîmplinirea datorințelor sale de avocat. 4. contra avocatului Coriolan Bredicean pentru falsificarea de documente publice. Și de astădată căuta dl canonic să scape de bine meritata pedepsă cerând scuze dar în zadar, căci acușările contra dlui Coriolan Bredicean s'au dovedit de neadeverate și nu a primit din partea dlui Bredicean ertare. Dl Bredicean declară, că nu-și poate revoca acușarea, pentru că în cazul acesta ar fi singur condamnat de opiniunea publică și pentru că pedepsirea acuzatului ar scăpa pe viitoriu societatea de șicanele unui om, care nu are alt lucru decât se acuse. După rostirea vorbirii din partea procurorului Stein și a apărării rabulistice și încercate a acuzatului, tribunalul l-a declarat pe canonicul Madincea vinovat pentru calumnie și l-a judecat la o pedepsă de 300 fl. eventual 30 de zile închisore. Au apelat contra acestei sentințe procurorul, acuzatoriul și acuzatul.

Conferențe pedagogice. Harnicul corp profesoral al școlilor noastre medii din Brașov s'a scos într'un volum de 13 côle tipar toate conferențele pedagogice ținute în ședințele sale în anii școlast. 1894—1897. Volumul acesta, care va fi fără îndoială bine primit în cercurile tuturor Românilor, conține lucruri de mare interes pentru școlile noastre românești. El costă 2 fl. și poate fi procurat dela tipografia Mureșanu s'au dela dl director Onițiu. Țăa cuprinsul:

Prefață; I. Tratamentul escepțional, de V. Onițiu; II. Higiena ca obiect de învățământ, de Dr. Ios. Blaga; III. Cestiunea ocupațiunii private a școlarilor, de V. Onițiu; IV. Plan de învățământ p. limba latină, de V. Goldiș; V. Plan de învățământ p. limba elină, de P. Budiș; VI. O prelegere practică din l. latină în cl. VIII. g., de V. Goldiș; VII. Memorizarea în cadrul instruct. din l. română, de V. Onițiu; VIII. Recensiunea cărții de cetire p. cl. IV. gimn. a lui V. Onițiu, de I. Popea; IX. Recensiunea Sintaxei latine p. cl. III. și IV. g., a lui V. Goldiș, de Virgil Onițiu;

vei mai fi neliniștit prin drăciile mele. N'as dori se capăt bubatul și apoi se mor, dacă nu-s destul de bun de trăit. Aș vrea să fiu încaut în temniță sau sdravăn legat, ca se nu se mai potă întâmpla atari lucruri, ce te fac să gemi atât de grozav“.

„Asta se nimeresc!“ strigă Papa ușurat. „Eu te voi lega, băiețelul meu!“

Și el merse, în marș, cu mine acasă, înainte de a eși ceilalți din biserică, și mă legă cobză în camera de lemne, de o bărnă, cu mâinile la spate, așa cum lăgă bucătăreasa cocoșul de munte, când vrea să-l frigă.

Eu audeam teierile hodorogind și mirosul mâncării, pe când erau cu toții acasă — așa încet încă nu mi-a mai trecut vremea, ca de astădată. Îmi făcea o grozavă bucurie auzind pe Hanzi cum fluera în curte. Îl chemai încet. Ea frăstrăi funia bucați și îmi deslegă mâinile.

„Nu spune nimica la ai noștri, Hanzi“ dîsei eu, „eu îmi iau nevastăuica și buldocul și vrău se mă duc undeva, unde nu vor ști omennii cât de rău“.

(Va urma).

Adaus: 1. Notițe din istoria școlilor noastre medii, de V. Onițiu; 2. Cestiunea școlii comerciale, un memoriu, de V. Goldiș; 3. Fondul „Coresi“, de direcțiunea școlară; X. Promovarea elevilor, de D. Făgărășianu; XI. Plan de învățământ p. limba română, de V. Onițiu; Pro memoria (David Almășianu și Dr. I. Bozoceanu).

Producțiunea meseriașilor noștri români ce a avut loc Sâmbătă, în 10 Iuliu n. în pavilionul din grădina „Hermann“ a succed pe deplin atât din punct de vedere moral cât și material. S'a jucat piesa „Un secret“, vodevil în 4 acte, trad. de d-na Zotti Hodoș. Reprezentarea piesei a fost corectă, diletanții au interpretat bine rolele, în special domni. Între d-șore s'a observat unele începături, de altfel fiind piesa și cam grea, și luând în considerare că diletanții sunt toți meseriași, nu putem decât lauda pe acești tineri. Dintre diletanți au excelat însă d-nii: Ioan Morar (Ioan Milescu, consilier), Vasile Medrea (Scarlat) și Demetriu Axente, (Jean, servitor), 1/6 dîntre d-șore mai bine s'a produs d-șora Maria Costea (Marta). După producțiunea a urmat joc, carele s'a început cu „Hora“. Petrecerea și de astădată, ca în totdeauna la meseriași, a durat cu animație până în zori de ziua. Dintre inteligență încă am observat câteva familii.

Pod surpat. În orașul Békés s'a surpat zilele aceste podul ce duce peste Criș, tocmai în momentul, când treceau preste el niste boi. 13 boi, dimpreună cu bouari cu tot au cădut în rîu. Atât bouarii cât și boii au scăpat.

Greva muncitorilor. Secerătorii de pe Alföld încep a se calma. Au băgat ei de seama, că la cas de lipsă găsesc proprietarii destui alți muncitori în țară, căci sârmarii ruteni și slovaci sunt bucurioși a lucra pentru jumătate simbria secerătorilor unguri. Încep deci rënd pe rënd a se liniști și a face contract cu proprietarii. Se vede că le e frică, că în zilele grele de iarnă cu greu vor pute să-și împace stomachurile din rodul grevei.

Muncitorii dela fabricile de cărămidă din Buda și din Steinbruch se pregătesc să însceneze grevă. Ei cer să li-se reguleze, resp. să li-se urce simbria, în care scop au redactat un memorandum, care pretind să fie primit în toate fabricile; la cas contrar nu vor lucra. Unii din proprietarii de fabricile le-au împlinit dorințele, alții ba. Duminecă muncitorii au ținut adunare în scopul înscenării grevei.

Bibliografic. Au apărut și se află de vîndare în Librăria Tipografiei archidiececane, Sibiu, următoarele cărți de școlă:

Antia carte de lectură și învățătură pentru școlile populare române de I. Popescu, revădută de Dr. P. Șpan, ediț. XI. leg. fl. —.20
Catechism pentru învățământul religiunii dreptcred. resar. în școlile primare de Moise Toma, ed. VII. l. —.20
Catechismul mic al bisericii ort. or. pentru usul școlilor elem. rom. de Z. Boiu, leg. —.20
Cunoștințe din constituția patriei și din drepturile și datorințele cetățenesci pentru școlile populare, de I. Popovici —.20
Curs practic de limba maghiară pentru școlile populare române de I. Dariu, partea I. pentru anul I. și II. de școlă, broș. —.16
Exercițiile de stil în școlă populară teoria și practica lor pentru anii IV., V. și VI. de școlă, de D. Lăpădat, broș. —.15
Gramatica elementară a limbii germane pentru școlile secundare de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg. —.1
Micul prieten al copiilor adevărat carte pentru învățarea scrierii și cetirii de S. Moldovan, broș. 22 cr., leg. —.25
Pomăritul, întocmit cu deosebită privire la grădina școlară, de Dem. Comșa, leg. —.1
La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul civicii.
Spesele de expediție are să le poarte comandatoriul.

[89] 1—3

[90] 1-3

[91] 1—3

Editura și tipăriul tipografiei archidieceșane.